

# **Fantasztikus világok**



# Fantasztikus világok

*Társadalmi és politikai kérdések  
a képzelet világaiban*

SZERKESZTETTE TÓTH CSABA

ATHENAEUM

© Ceglédi Zoltán, Filippov Gábor, Földi Bence,  
Hoffman István, Kisteleki Károly, Lovász Dorottya,  
Muchichka László, Oroszlány Balázs, Pintér Bence,  
Sik Endre, Szabó Zoltán Ádám, Tóth Csaba,  
Török Gábor, Zotter Judit, Zsótér Indi Dániel, 2017

A kötetet összeállította és szerkesztette: Tóth Csaba

Kiadta az Athenaeum Kiadó, az 1795-ben alapított  
Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők  
Egyesülésének tagja.  
1086 Budapest, Dankó u. 4–8.  
Tel.: 1-235-5020  
[www.athenaeum.hu](http://www.athenaeum.hu)  
[www.facebook.com/athenaeumkiado](https://www.facebook.com/athenaeumkiado)  
[athenaeum@lira.hu](mailto:athenaeum@lira.hu)

ISBN 978 963 293 671 0

Felelős kiadó: Szabó Tibor Benjámin  
Felelős szerkesztő: Peiker Éva  
Műszaki vezető: Drótos Szilvia  
Borító: Földi Andrea  
Nyomdai előkészítés: Tóth Viktor

Készült az Alföldi Nyomda Zrt.-ben, 2017-ben  
Felelős vezető: György Géza vezérigazgató

# TÓTH CSABA

## A Halálcsillagon innen és túl: A galaxis politikai átalakulása a Zsivány Egyesben<sup>1</sup>

Palpatine kancellár, a Galaktikus Köztársaság frissen megválasztott vezetője sármos, meggyőző és – első pillantásra – barátságos ember volt, aki legalább annyira otthonosan mozoghatott Coruscant szenátusi fogadásain, mint a katonai parádékon. A szenátor kimagasló politikai érzékének köszönhetően lett a Köztársaság legnépszerűbb politikusa: megválasztását hatalmas tapsvihár fogadta. A szenátorok – s alighanem a galaxis lakóinak többsége is – a Köztársaság megmentőjét látta Palpatine-ban.

Negyedszázaddal később Palpatine császár egy meggyötört, szövetségeseit elvesztett, magányos uralkodó képét mutatja. A császár levetett minden politikusi mezt: sith énje kontrollálja tetteit, szenátori éveiből legfeljebb taktikai érzéke maradt meg. A Köztársaság megmentőjéből a galaxist elnyomó zsarnokká vált, aki személyesen felelős milliárdok haláláért. Palpatine, aki korábban mesterien manipulálta szenátortársait – és a galaktikus közvéleményt –, ekkorra emberismeretében is egyre komolyabb tévedéseket követ el: nem veszi észre Darth Vader bizonytalanságát, és helytelenül gondolja, hogy Luke Skywalker áttéríthető a sötét oldalra. Miközben a galaxis legerősebb katonai erejét irányítja, politikai hatalma korlátozott: ha nem

is áll vesztesre a lázadókkal folytatott küzdelemben, nem tudja megsemmisíteni katonailag gyengébb ellenfelét. A galaxis népe pedig gyűlöli a császárt: a Birodalomnak nincs olyan szeglete, ahol örömmel fogadnák a csillagrombolók megjelenését.

Mi történt a két időpont között? Hogyan vált Palpatine szeretett kancellárból, a Köztársaság megmentőjéből kegyetlen zsarnokká? Hogyan nőtt ki a Köztársaság újraszervezésének tervéből egy gonosz, saját polgáraival szemben tömegpusztító fegyvert bevető birodalom? Miért veszítette el Palpatine a politizálás képességét – és vált egyszerű, brutális zsarnokká?

Az egyik kézenfekvő magyarázat Palpatine sith lord voltából vezeti le a választ. Ebben az értelmezésben Palpatine valójában mindig is az a figura volt, akit *A jedi visszatér* jeleneteiben látunk: egy velejég gonosz, az emberi életet semmire nem becsülő, kegyetlen diktátor, aki nemhogy nem idegenkedik a pusztítástól és a gyilkosságtól, hanem egyenesen élvezi azt. Ha elfogadjuk ezt a megközelítést, akkor a kedves szenátori maszk mindig is csak álca volt: a sith csak megjátszotta, hogy terve bármi más lenne, mint pusztulást hozni a galaxisra. Végző soron a sithek ilyenek, hangozhat az érv: megtestesítenek mindent, ami gonosz.

Ez a magyarázat azonban több sebből vérzik. Egyrészt, a sithek végtelen gonoszságára csak Palpatine későbbi évei szolgáltatnak bizonyítékot; az, hogy ellenfeleik, a jedik Palpatine uralma előtt és után is ezt terjesztették róluk, aligha győzheti meg a tárgyilagos elemzőt. Azt elég könnyű igazolni, hogy a sithek a cél érdekében képesek bármilyen gaztettre – de ez nem egyenlő azzal a kijelentéssel, hogy *fő céljuk* e gaztettek elkövetése.

Ráadásul Palpatine nem egyedül hozta létre a Birodalmat: bár ő kiáltotta ki, számos szövetségese akadt: szenátorok, katonai vezetők, és nem utolsósorban Anakin Skywalker. A későbbi

Darth Vadert aligha győzhette volna meg a pusztuló, tömeggyilkosságon alapuló Birodalom víziójával. A Köztársaság átszervezése Birodalommá nem csak a síthek tetszését nyerhette el: az ebben a kötetben is szereplő tanulmány<sup>2</sup> Tarkin nagymoff gondolatai alapján részletesen bemutatja azt az ideológiát, ami alapján a Birodalom elképzelése, a „korrupt” Köztársaság felszámolása szimpatikus gondolatnak tűnhetett.

Palpatine-t gyakran szokás a mi világunkból Hitlerhez hasonlítani: én magam is ezt tettem egy korábbi könyvben<sup>3</sup>. Az emberiség története azonban azt mutatja, hogy miközben nagyon sok autokrata vezető jelenik meg és szerez hatalmat különböző országokban, nagyon kevés válik Hitlerré. Bár az autokrata politikuskok kritikussai szeretik minden esetben a Hitler-analógiát használni, az analógia általában téves: hatalomra kerülése után a legtöbb diktátor nem egyre több, hanem egyre kevesebb gaztettet hajt végre. Olyan diktátor pedig talán soha nem is létezett a történelemben, aki egyedül arra alapozta volna uralmát, hogy az egyet nem értőket megsemmisítse.

Ha elfogadjuk, hogy Palpatine síth volta nem elég indok a Birodalom által elkövetett kegyetlenkedésekre, más magyarázat után kell néznünk. Ezt a magyarázatot pedig a *Zsivány Egyes*-ben találjuk meg.

A *Zsivány Egyes*, a *Star Wars*-széria egyik leginkább politikus epizódja első látásra egyszerűen arról szól, hogyan szerzi meg a Lázadók Szövetsége a Halálcsillag terveit – s hogy milyen áldozattal fizet ezért. Mélyebbre ásva azonban kiderül, hogy valójában a Birodalom átalakulásáról szól: megmutatja, hogyan vált a Birodalom azzá a végletekig gonosz alakulattá, amit az eredeti filmekben láttunk.

## CEGLÉDI ZOLTÁN

### A közelharc evolúciója a Batman-filmekben a társadalmi elvárások tükrében

#### Bevezetés: minek ütni, minek rúgni, ha van pisztoly, optisugár, sőt atombomba?

A képregényhősök missziója viszonylag egyszerű: erőszakos bűnözők felkutatásával és ártalmatlanításával foglalkoznak. Ebben a munkában egyeseket természetfeletti képességek segítenek: különböző mutációk okán sebezhetetlenek, alakot váltanak, extrém erővel rendelkeznek... Kifogyhatatlan a képregényszerzők fantáziája, lehetetlen felsorolni az összes variációt. Mások viszont fizikai-biológiai értelemben hétköznapi emberek: bár kemény tréninggel élsportolói képességekre tehetnek szert, kiemelkedő intelligenciájuk, mesterségbeli tudásuk (vagy azoké, akiket foglalkoztatnak) különböző, harcukat segítő kutyükhöz is segítheti őket, mégis ugyanúgy megsérülhetnek, meghalhatnak, mint bárki más.

Egy dilemmát azonban ugyanúgy fel kell oldania a szerzőnek, akár az emberfeletti regenerációs képességgel és adamantiumkarmokkal rendelkező Rozsomák a hőse, akár a superpáncélba bújt, egyebekben teljesen átlagos fizikai adottságokkal rendelkező Tony Stark, azaz Vasember: hogyan tegye ártalmatlanná ellenfeleit anélkül, hogy maga is tömeggyilkossá válna? Az ugyanis már az 1940-es évektől elvárás a képregények főszereplői felé, hogy ne öljenek. A célcsoport jelentős része kiskorú, számukra nem állítható példaképül egy hétről hétre vérben



fürdő idol. Ez a zsinórmérték pedig egy paradox, inverz fegyverkezési versenyt generált a képregényhősök között: minél hatékonyabb, azaz minél komolyabb sérülés okozására, vagy épp élet kioltására alkalmas fegyvere van egy-egy szereplőnek, annál több megszorítással kénytelen azt használni. A már említett Rozsomák karmai kifejezett hátrányt, vagy legalábbis komoly közelharc-taktikai feladványt jelentenek a szerzők számára. Éles-hegyes fegyverekkel kellene kézitusát vívnia, horrorisztikus jelenetek nélkül, míg például Amerika Kapitány pajzsa a tökéletes „gyerekbarát” fegyver. Lekerekített, domború, eredeti funkcióját tekintve is védelmi célokat ellátó eszköz, lehet vele ütni, lökni, és hozzá lehet vágni másokhoz, annak veszélye nélkül, hogy a klasszikus támadóeszközök károkozását kellene ábrázolni.

Küklopsz szeméből pusztító optisugár árad, mellyel szó szerint egyetlen szempillantás alatt pacallá transzírozhatna bárkit, mégis fontos tulajdonsága a karakternek, hogy fekete öves dzsúdó- és aikidómester. Vasember egy komplett fegyvergyár infrastruktúrájával a háta mögött tömegpusztító arzenállal szerelhetné fel a páncélját, mégis közelharcba bocsátkozik, ahelyett, hogy halomra lőné a gonoszokat.

Vizsgálódásunk tárgya, Batman pedig az a főhős, akinél talán a legeklatánsabban jelenik meg a kézitusza cizelláltsága és a misszió során használt felszerelések „életpárti” jellege. A rengeteg forrás, felület, megjelenési forma közül egy szűk, de releváns szegmens az alábbi fejezet témája. Hét *Batman*-mozifilmet vizsgálok meg, kifejezetten az ezekben, jellemzően a főhős által alkalmazott közelharc-technikákat elemezve. A vizsgálódásnak nem tárgya a 2016-os *Batman Superman ellen – Az igazság hajnala* című film, mivel torzítaná a mintát. Míg a korábbi

hét mozifilm egységes logika mentén tételezi a kézitusa főbb paramétereit, addig ebben az alkotásban Batman nem humán ellenfelek (Superman, illetve a Zod tábornok DNS-éből teremtetett szörny) elleni küzdelemben jeleskedik. A természetfeletti, illetve mechanikus „gép” ellenfelek elleni harc mindig is kibúvót jelentett a képregény- és mozihősök számára. Az ilyen antagonistákkal harcolva bármilyen fegyver igénybe vehető, hiszen a károkozás nem emberi élet kioltására irányul. Minket most azonban az érdekel, hogy milyen, közel realiztikus fizikai képességeket, harcművészeti tudást vár el az aktuális közönség.

## Mit akarunk megtudni?

A vizsgált hét mozifilm 23 évet ölel fel a *Batman*-mozik történetéből. E filmfolyam kármentések, mestermunkák és filmtörténeti szégyenfoltok összességéként írható le – már a legelső, Tim Burton nevéhez fűződő, 1989-es *Batman* is egy roppant rizikós, „becsület-helyreállító” vállalkozás volt Adam West hatvanas években mutatott, pocakos-komikus denevéremleréhez képest, és Christian Bale-nek is nehéz dolga volt George Clooney joviólis, lassú, fenék- és mellbimbó-villantó (!) Batmanje után egy újra komolyan vehető figura felépítésében. Az egyik markáns különbség a hét film és az ezekben megismert négy *Batman* között a közelharchoz való viszonyuk, illetve az ebben mutatott képességeik.

Az első, szembeötlő és üzenetértékű jellemzője a Batmant játszó színészeknek a külső megjelenés. Sokat megtudhatunk az adott társadalmi környezet, popkultúra, fogyasztói célcsoport elvárásairól, ha a mindenkori *Batman* fizikai jellemzőit, testfelépítését vizsgáljuk. Négy, e tekintetben is kifejezetten kü-

lönböző színészt láttunk e hét filmben, érdemes lesz részletesen is foglalkozni e jellemzővel.

Fontos elem emellett, hogy mennyire képzett harcművész a főszereplő, hogy egyáltalán mutatja-e a tanult közelharc képességét, releváns-e a film cselekménye és formai jegyei tekintetében, hogy a kézitusa mestereként tűnjék fel.

Külön foglalkozunk majd az úgynevezett „massza” jellemzőivel is, azaz a főellenfél segítésére, más megközelítésben Batman képességeinek szemléltetésére, a finálét jelentő, végső összecsapás előkészítésére-elodázására rendelt verőemberek stílusával, szándékaival és veszélyességi faktorával.

Vizsgálódó a főellenfél is. Itt szintén nagy utat tettek meg a Batman-filmek Jack Nicholson félelmetes, de valahol mégiscsak „bácsis” Jokere és Tom Hardy szteroidpumpa Bane-alakítása között. Érdekes a főellenfelek motivációja is – a szimpla szervezett bűnözéstől a világméretű terrorizmusig sorolható célok kategóriáját „mestertervnek” fogom hívni.

Az egyes filmeket elemezve végül ki kell térni arra is, hogy milyen a test test elleni küzdelmek, illetve a technikai megoldások (szigonytól a sárkányrepülőig) aránya a fizikai természetű konfliktusok megoldása során. Itt a nagyon technikai, jellemzően eszközeire utalt, illetve a szinte pőre, ökölharcos Batman lesz a két végpont.

# FILIPPOV GÁBOR

## Elnyomott politika

### Hanyatló állam, gazdaságielit-uralom és kockázat-társadalom az Alien-sorozatban

#### Ripley és a Társaság – a Nostromótól a feltámadásig

2122-ben a Weyland-Yutani Társaság tulajdonában álló USCSS Nostromo kereskedelmi szállítóhajó egy idegen naprendszerben, a Reticulum Zéta II. csillag közelében megszakítja a távoli Thedus bolygóról a Föld felé tartó hipertérútját. A jármű számítógépes irányítórendszere ismeretlen eredetű üzenetet fog, ezért a céges protokollnak megfelelően, az esetleges segítségnyújtási kötelezettség teljesítése céljából idő előtt felébreszti a csillagközi út idejére hibernált hétfős legénységet (és Jonesyt, a hajó macskáját). A Nostromo az adást követve az LV-426-on, egy ismeretlen, zord klímájú, életre alkalmatlan holdon landol. A felderítésére induló csapat egy nem ember alkotta űrhajóban bukkan rá a jel forrására, amelyről túl későn derül ki, hogy nem vészjelzésnek, hanem figyelmeztetésnek szánták.

A hajó személyzetéből csupán egy idegen lény rég megkövedett holtteste maradt, halála okára csak egy mellkasán tátongó lyuk utal. Ám a jármű mégsem teljesen kihalt: Kane, a Nostromo elsőtisztje a raktérben több ezer rejtélyes tojásra bukkan. Amikor az egyiket közelebből is szemügyre veszi, annak héja egyszer csak szétnyílik, és a belőle előugró, óriási rákra emlékeztető lény erős csápjával az arcára tekeredik. Társai Ellen

Ripley fedélzeti tiszt tiltakozása ellenére, a karantén szabályzatot megszegve visszaviszik a kómába esett Kane-t a hajóra. A lény lefejthetetlenül tapad a férfi arcára, ahonnan lézerszíkével sem tudják leszedni; sajátos védelmi mechanizmusként vér helyett pusztító erejű sav szivárog belőle, amely a Nostromo több szintjének padlóját és kis híján a külső burkolatot is átmarja. Ám mikor már lemondának az első tiszt megmentéséről, a lény váratlanul elpusztul, nem sokkal később pedig Kane is magához tér, mintha mi sem történt volna.

Az igazi borzalmak azonban csak ezután kezdődnek. A legénység a rá váró hosszú hibernálás előtti utolsó vacsoráját fogyasztja, amikor Kane hirtelen rosszul lesz. A lény egy embriót juttatott a nyelöcsővébe, amely azóta parazitaként fejlődött a testében. Az idegen Kane mellkasát szétrobbantva tör ki a gázdatestből, és elszabadul. Egyetlen nap alatt hatalmas, intelligens ragadozóvá fejlődik, és vadászni kezd a legénység tagjaira. Mindeközben kiderül, hogy a tragédia több szerencsétlen véletlennél. A legénységnek munkát adó társaság valójában kezdetől fogva tudott az idegen hajóroncs titkáról. Szándékosan irányították a Nostromót az LV-426-hoz, vezérlőrendszerébe pedig titkos, de annál egyértelműbb utasítást tápláltak: „Elsődleges prioritás: biztosítani az organizmus visszatérését analízis céljából. Minden további megfontolás másodlagos. A legénység feláldozható.” A direktíva végrehajtását a társaság androidja, a tudományos tisztként az utolsó pillanatban a fedélzetre juttatott Ash felügyeli. Miután lelepleződik, a legénység ellen fordul, de sikerül elpusztítaniuk.

Az idegen lény (xenomorf)<sup>1</sup> rövid idő alatt az egész legénységgel végez – Ripley kivételével, aki végül aktiválja a Nostromo

önmegsemmisítő mechanizmusát, majd – Jonesyval együtt – egy mentőkabinban, kevéssel a robbanás előtt elmenekül a fedélzetről. Szerencsétlenségére az idegenek így is sikerül észrevétlenül feljutnia a fedélzetre, de elkeseredett küzdelem árán Ripley-nek végül sikerül őt kitaszítania az űrbe.

Az űrben sodródó mentőkabinra 57 évvel később talál rá egy űrhajó. A hosszú hiperálomból felébresztett Ripley-től mindent elvett az idő: mindenki, aki fontos volt számára, halott – kisgyermekként a Földön hagyott lányát is ideértve. Őt magát pedig nem hősként ünneplik, hanem felelősségre vonják a Nostromo és értékes rakománya megsemmisítéséért. Repülési engedélyét bevonják, a saját munkavállalóit profitéhségből feláldozó cég felelőségéről pedig szó sem eshet. Végül mégis a társaság lesz az, amely a segítséget kéri, amikor minden kapcsolat megszakad az időközben az LV-426-on (akkori közkeletű névén: az Acheronon) létesített kolóniájával.

Ripley egy jól fegyverzett tengerészgyalogos-misszió tanácsadójaként tér vissza a kisbolygóra, ahol akkorra már több száz, a telepesek testéből kikelt idegen vár új prédára – élükön a tenyészet anyakirálynőjével, amely ezernyi új tojással biztosítja a boly utánpótlását. Mint kiderül, a társaság elsődleges célja ekkor sem a túlélők kimentése, hanem az idegen életforma hazaszállítása a Földre: az LV-426-on élő hetven telepescsaládot tudatosan áldozták fel gazdatestként a lények kitenyésztéséhez, amelyeket biológiai fegyverként akarnak hasznosítani. Az alakulat tagjai sorra esnek el a reménytelen harcban, és Ripley-nek végül egyedül kell megvívnia az anyakirálynővel. Lángba borítja az idegenek fészket, majd a feldühödött királynő elől menekülve két túlélővel és egy Bishop nevű androiddal az utolsó

pillanatban hagyja el a bolygót, mielőtt az egész telep megsemmisül egy termonukleáris robbanásban. Az anyakirálynő is feljut a hajójuk fedélzetre, Ripley-nek azonban Bishop segítségével sikerül elpusztítania.

Az LV-426 túlélőinek úrhajója nem sokkal később meghibásodik, és kényszerleszállást hajt végre, amelyet egyedül Ripley él túl. Szerencsétlenségére mentőkabinja a Fiorina „Fury” 161-en, a Weyland-Yutani Társaság által működtetett speciális büntetőbolygón landol, amelyen több tucat dupla Y-kromoszómás, főként szexuális bűncselekményekért elítélt fegyenc él, mindenfajta őrszemélyzet nélkül. Ennél nagyobb problémája is akad azonban, amikor kiderül, hogy a mentőkabinban egy arctámadó is a telepre jutott, és gazdatestet is talált magának. A fegyencek fegyvertelenül kénytelenek szembenézni a szörnyvel, amely egymás után vadássza le őket – Ripley-t azonban ezúttal nem akarja bántani. Mint kiderül, azért, mert amíg hiperálomban volt, egy arctámadónak sikerült a közelébe férkőznie, és azóta is egy anyakirálynő embriója fejlődik a testében. A társaság megbízásából fegyveres expedíció érkezik a bolygóra, amelynek vezetője ígéretet tesz Ripley-nek, hogy kioperálják az állatot a testéből, majd megsemmisítik. Ő azonban már jól ismeri a vállalatot: tudja, hogy a Földre akarják vinni a lényt, hogy biológiai fegyvert csináljanak belőle. Ezért a mellkasából kitörni készülő idegennel együtt egy olvasztókemencébe veti magát.

De hiába áldozta fel magát, a sírban sem lehet nyugta. Két-száz évvel később egy katonai úrállomáson klónozzák, hogy vele együtt az anyakirálynőt is feltámaszthassák. Ripley küzdelmeinek a halál sem vetett véget.

# TÖRÖK GÁBOR

We are the walking dead!

A zombik és a politika

## Főszerepben a zombik?

Aki akár csak egyetlen zombis filmet is látott, pár szóban el tudja mesélni bármelyik másik hasonló alkotás történetét. Sőt, talán ehhez még látni sem kell egyet sem, legfeljebb elképzelni. Megjelennek a földön a zombik, gyilkológépként kezdenek el viselkedni, az emberek pedig menekülnek az élőhalottak elől, vagy éppen kétségbeesetten harcolnak velük – és persze egymással. Mit lehet ezen elemezni? Miért érdekelhetik a politikatudományt a zombis filmek? Mit tehetnek hozzá a politikai tudásunkhoz ezek a valóságtól elrugaszkodott alkotások?<sup>1</sup>

Daniel W. Drezner, az amerikai Tufts Egyetem nemzetközi politikával foglalkozó professzora 2011-ben megjelentetett egy nagy feltűnést keltő munkát. Már a könyv címe is meglepő volt: „A nemzetközi politika elméletei és a zombik”, a tartalma pedig ezek után nem is okozott csalódást. Drezner azt vizsgálta meg, hogy egy zombiapokalipszis esetén az egyes elméleti iskolák milyen politikai válaszokat adnának. A rendkívül szórakoztató írás valójában nem más, mint egy gondolatkísérlet: népszerű zombis filmek, könyvek és képregények segítségével azt mutatja meg, hogy a nemzetközi viszonyok elméletei mennyire alkalmazhatóak egy ehhez hasonló válsághelyzet értelmezésekor.



Drezner a könyvében hosszan foglalkozik a zombis témájú alkotásokkal, adatokkal dokumentálva mutatja be felfutásukat, előretörésüket a kétezres évek végétől. Hangsúlyozza, hogy ezeknek a filmeknek és könyveknek a népszerűsége feltehetően összefügg a társadalom állapotával, igényeivel, a zombis mozik és videojátékok az emberek aggodalmait, félelmeit testesítik meg.<sup>2</sup> Nem véletlen, hogy a 2001-es amerikai terrortámadás, a 2008-as pénzügyi válság vagy a 2015 utáni migrációs hullám nyomán az emberek befogadóbbá, érdeklődőbbé váltak az ilyen típusú alkotások iránt. Mert bár maga a műfaj nem a 21. századé, hiszen zombik már a két világháború közötti könyvekben és filmekben is szerepeltek, a klasszikusnak számító, George A. Romero által jegyzett *Élőhalottak éjszakája* (Night of the Living Dead) pedig 1968-as, valójában a kétezres évektől indult elképesztő felfutásnak ez a tematika.

Ma már a *Büszkeség és balítélet*nek is van zombis változata, a *The Walking Dead* (továbbiakban: TWD) című televíziós sorozat pedig – amely jelen elemzés középpontjában áll – 2010-es debütálása óta rendületlenül fut: e szöveg írásakor a hetedik évadnál és a 91. epizódnál tart. A sorozat nagyon magas nézettségi adatokat produkált, az ötödik évad premierjét 17,3 millió néző látta az Egyesült Államokban, ami a kábeltelevíziózás történetében a legmagasabb szám. A TWD arra is képes volt, hogy 2013-ban a verhetetlennek gondolt szombat esti amerikai focit is megelőzze a nézettségi versenyben. Sokatmondó adat az is, hogy – a legtöbb zombis filmhez hasonlóan – különösen a vidéki településeken mértek kimagasló nézettséget, Texas déli és Kentucky keleti részein. Szemben például a *Trónok harcával* (Game of Thrones), amelyben ugyan szintén akadnak élő-

halottak, de amely egészen más élethelyzetet mutat be, más az üzenete, és amely a városi lakosság körében lényegesen népszerűbb.<sup>3</sup>

A népszerűség persze még nem elégséges magyarázat arra, hogy mi dolga lehet a politikai elemzésnek a zombis filmekkel. Ha világos is, hogy az alkotásokkal kapcsolatos igény társadalmi jelenségekre vezethető vissza, az még mindig magyarázatra szorul, hogy mit tehetnek hozzá ezek a munkák a politikai tudásunkhoz. A válaszok egy része ezen a ponton a zombikat metaforaként kezeli, és az alkotásokra ezen a szemüvegen keresztül tekint. A zombik sok mindent szimbolizálhatnak: Drezner idéz olyan szerzőt,<sup>4</sup> aki szerint a nemzetközi kávéhálózat, a Starbucks megállíthatatlan, globális terjedését jelképezik, mások – lássuk be, ez azért egyértelműbbnek tűnik – az emberiség számára veszélyes ismeretlen fenyegetéseket látják bennük, de olyan értelmezés is akad,<sup>5</sup> amely az önállóságát elvesztett, külsőleg irányított embert véli felfedezni az élőhalottakban. Ezek a metaforák érdekesek és fontosak, de használatukhoz igazán nincs szükség a történetekre, az eseményekre, hiszen sokkal inkább kötődnek az absztrakcióhoz, mint a cselekményhez. Ezért is tartom ez esetben sokkal használhatóbbnak azt az értelmezést, amely nem szakad el a könyves vagy filmes történetektől, hanem pontosan azok elemzése alapján állapítja meg azt, hogy bár ezekben az alkotásokban ritkán tűnnek fel hagyományos értelemben vett politikai intézmények és politikusok (a TWD-ben egészen pontosan egy darab korábbi kongresszusi képviselő szerepelt eddig), mégis leginkább a hatalomról és a politikai vezetésről szólnak. Mert bár látszólag a zombik és az emberek harcolnak, valójában nem a zombik a lényegesek,

hanem az, hogy milyen kényszerpályákon mozognak, milyen döntéseket hoznak, és milyen megoldásokat találnak ebben a helyzetben az emberek.

A TWD főszereplője, Rick Grimes az 5. évad 10. epizódjában nagy hatású, sokat idézett monológban a sorozat talán legfontosabb mondatait mondja el. Elmeséli, hogy a nagyapja harcolt a második világháborúban, és amikor ő kifúként arról faggatta, hogy ölt-e embert, soha nem kapott választ. Ehelyett a nagyapja mindig arról beszélt, miképpen élte túl a háborút:

„Amikor gyerek voltam, egyszer megkérdeztem a nagyapámat, hogy ölt-e németet a háborúban. Nem válaszolt. Azt mondta, hogy ez felnőttdolog. Kérdeztem, hogy őt próbálták-e megölni. Hallgatott, majd azt mondta: halott volt, amikor ellenséges területre lépett. Mindennap, amikor felkelt, mondta magának, hogy nyugodj békében, és most indulj háborúzni. Azok után pedig, hogy évekig halottnak tette magát, élve jutott haza. És szerintem ez a kulcsa. Megtesszük, amit tennünk kell, csak utána élhetjük az életünket. De bármit is találunk Washingtonban, tudom, hogy nem eshet bajunk, mert mi így szoktuk ezt túlélni. Azt mondogatjuk, hogy mi vagyunk az élőhalottak (*We are the walking dead*).”

A sorozat talán legszimpatikusabb, öntörvényű és a társaihoz mégis lojális alakja, az eredeti képregényben egyébként nem is szereplő Daryl ekkor közbevág: „Nem ők vagyunk.” Rick válaszol, hogy nyilvánvaló legyen: „Nem ők vagyunk. Hé, nem ők”. Daryl megismétli: „Nem ők vagyunk.”